

STAJYER ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ YETERLİKLERİNİ KAZANMA DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ALGILARI

İlker KÖSTERELİOĞLU *
Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU *

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 2006–2007 eğitim öğretim yılında Bolu iline ataması yapılan çeşitli branşlardaki 24 kız ve 19 erkek (n=43) stajyer öğretmenin mesleki yeterliklerini kazanma düzeylerine ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırma, betimsel tarama modelinde olup araştırmada Saka –Titrek ve Saka (2006) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anketten elde edilen verilerde stajyer öğretmenlerin her bir maddeye karşı yeterlik algılarının yüzde ve frekansları belirlenmiş ve cinsiyet açısından yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Cramer V katsayısı ile test edilmiştir. Araştırma sonucunda stajyer öğretmenlerin genel olarak mesleğe karşı kendilerini “büyük ölçüde” yeterli olarak algıladıkları ve algı düzeyleri arasında cinsiyet değişkeni açısından “anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme” yeterliğinde cinsiyet açısından anlamlı bir ilişki gözlemlendiği diğer maddelerde cinsiyet ile öğretmenlerin yeterlik algıları arasında anlamlı ilişki olmadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: stajyer öğretmen, öğretmen yeterlikleri

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the perception of assistant teachers (24 female, 19 male, n=43) assigned to Bolu of different branches as to the level of acquiring occupational skills. The study is in the descriptive scanning model and uses a questionnaire developed by Saka-Titretek and Saka (2006). From the data acquired from the questionnaire, the percentage and frequency of efficiency level of teachers towards each article are determined and it is tested through Cramer V

* Emine Mehmet Baysal Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi -Bolu
ikostereli@hotmail.com

* Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
mkostereli@hotmail.com

factor if there is a meaningful difference in efficiency levels in terms of sex. After the study is completed, it is found that the assistant teachers generally find themselves highly efficient in the occupation, and a meaningful relation is observed in terms of sex in the" giving understandable explanations and instructions" adequacy in terms of sex variable and it is found that there is no meaningful relation between the sex and teachers' efficiency perception in other articles

Key words: *assistant teacher, occupational efficiency perception*

Giriş

Bir ülkenin gelişip ilerlemesinde yetişmiş insan gücünün çok önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Bunun bilincinde olan ülkeler, eğitimin kalitesini artırmak için büyük çabalar sarf etmektedir. Bu çabalar, çoğunlukla öğretim programlarını iyileştirme, okul ve sınıf ortamının standartlarını yükseltme, öğrenme ortamında eğitim-öğretim teknolojilerinden etkili bir şekilde yararlanma, uygun öğretim yöntemleri geliştirme ve tüm bunları uygulayacak olan öğretmenlerin eğitimi üzerinde yoğunlaşmaktadır (Kaya ve Büyükkasap,2005;368).

Öğretmen, eğitim sürecinin değişkinlerinden biridir. Ancak, sürecin nitelik ve niceliğini planlayan, uygulamayı yöneten ve ürünü değerlendiren yönleriyle öğretmenin yeterlikleri, eğitimin ürününde bağımsız değişken rolü oynar. Kuşkusuz 21.yüzyılda diğer bütün alanlarda olduğu gibi, eğitimde de çok büyük değişmelerin beklenmesi doğaldır (Bilgen,1998;61).

Toplumun mimarları olan öğretmenlerin ülkenin ve çağın ihtiyaçlarına cevap verecek seviyede yetişmiş olmaları gerekir. Çünkü bir ülkenin kalkınması ile toplumun refah seviyesi, öğretmenlerin iyi yetiştirilmesine ve görevlerini en iyi şekilde yerine getirebilecek meslekî ve kişisel niteliklere sahip olmasına bağlıdır (Yetim ve Göktaş,2004;542). Öğretmen, öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programlarını uygulayan, öğretimi yöneten, hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirilmesini

yapan kişidir. Öğretmenin nitelikleri, bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir. Yeni yetişecek bireylere rehberlik edecek, geleceğin şekillenmesinde etkili olan öğretmenin bu işlevini yerine getirebilmesi için yeterli nitelikleri kazanmış olması gerekir.

“Nitelikli öğretmenin taşıdığı, taşınması gereken özellikler nelerdir?” sorusuna verilecek bir tek yanıtın olmadığını düşünen Şeker, Deniz ve Görgeç (2004)’e göre “Öğretmen nitelikleri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde öğretmenin gerek meslekî, gerekse kişisel yeterlikleri olsun onlarca hatta yüzlerce ölçüt sıralamak olasıdır. Öğretimde olması beklenen yeterliklerle ilgili öğretmenin ne tür okul sistemi içerisinde çalıştığına da bağlı olarak ölçütlerin belirlenmesinde genel anlamda yaşanan toplum ve eğitimin felsefî temelleri belirleyici olmaktadır.”

Öğretmenlerin, öğretmen eğitimcilerinin yeterlikleri ile ilgili literatürde çok fazla sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Bu bağlamda; Sünbül (2001;236), meslekî yeterlikleri kişisel yeterlik, alan yeterliği ve eğitimsel yeterlik olarak üç ögede açıklamaktadır. Thomas ve Kay (1974;160), öğretmenlerin yeterlik ölçütlerini, “öğretmen öğrencilerin öğrenme problemlerini değerlendirmeli, öğrencilerle ilgili planlamaların öğrencileri kapsamaları, sınıfı etkili bir biçimde organize etme ve yönetme, başarılı bir şekilde soru sorma ve öğretim için kaliteli materyalleri değerlendirme” şeklinde belirtmektedirler (Valli ve Renert-Ariev 2002;203- Akt: Şeker ve diğ.,2004).

Shuman (1987), ise öğretmenliğin bilgi temelini oluşturan etmenleri şöyle sıralamaktadır;

- Özel Alan Bilgisi
- Genel Meslek Bilgisi
- Eğitim Programı Bilgisi
- Mesleki Özel Alan Bilgisi
- Öğrenen Özellikleri Bilgisi
- Eğitim Sistemi Bilgisi
- Eğitim hedefleri, değerleri, tarihi ve felsefî temelleri bilgisi (akt: Şahin,2003;275).

MEB (2004) öğretmenliğin bilgi temelini bileşenlerini genel kültür, özel alan bilgisi ve eğitime-öğretme (pedagojik formasyon) becerileri olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu belirtmektedir (MEB,2004;9).

Öğretmenlik mesleği yeterlikleri ile ilgili alanda yapılan araştırmalarda, bu yeterliklerin yukarıda değinilen sınıflamaları da içerecek biçimde beş grupta toplandığı görülmektedir. Bunlar;

- Öğretmenin Kişisel Nitelikleri
- Öğrencilere İlişkin Nitelikler
- Toplumsal Nitelikler
- Eğitim Süreç Ve Hizmet Alanlarına İlişkin Nitelikler
- Mesleğe İlişkin Nitelikler (Gündüz,2004;53).

Yine öğretmenlerde bulunması gereken yeterlikler konusunda, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü eşgüdümünde birçok uzmanın ve öğretmenin katılımıyla yapılan çalıştaylarda hazırlanan, paydaş görüşleri ve mevcut durum araştırmaları ile alanda test edilerek “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belirlenmiştir. Bu çalışmada “Kişisel ve Mesleki değerler-Mesleki Gelişim”, “Öğrenciyi Tanıma”, “Öğretme ve Öğretme Süreci”, “Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme”, “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri”, “Program ve İçerik Bilgisi” olarak altı ana yeterlik alanında 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşan genel yeterlikler Talim Terbiye Kurulunun onayından geçerek Kasım 2006 tarihli 2950 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanarak yürürlüğe giren en güncel çalışmadır (MEB,2006).

Eğitim Fakültelerinde yetişen öğretmenler, öğrencileri eğitim programlarının amaçları doğrultusunda istendik davranışlar kazandırarak toplumun ihtiyaç duyduğu bireylerin yetişmesinde önemli görevleri vardır. Bu anlamda öğretmenlerin belli yeterlikleri kazanmış olmaları bu amaçlara ulaşmada etkin rol oynar. Buna göre araştırmanın problem cümlesi, “Stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeyine ilişkin algıları nedir?” şeklinde ifade edilebilir.

Araştırmanın Amacı

2006-2007 eğitim öğretim yılında Bolu iline ataması yapılan çeşitli branşlardaki stajyer öğretmenin öğretmenlik mesleki yeterliklerini kazanma düzeyine ilişkin algılarının belirlenmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara yanıt aranacaktır;

1- Stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeyine ilişkin algıları nedir?

2- Stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeyine ilişkin algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Öğretmenlerin öğrenim gördükleri programlardan elde ettikleri çıktıların neler olduğu ve bir öğretmen olarak mesleki yeterliklerinin ne düzeyde gerçekleştiğine yönelik çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar genelde eğitim fakültelerinde mezun olma düzeyindeki 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına ve mesleğe başlamış öğretmenler ile gerçekleşmektedir. Bu çalışmanın mesleğe henüz yeni başlamış öğrencilik rolünden çıkmış ancak öğretmenlik mesleki becerilerini kazanacak kadar tecrübesi olmayan stajyer öğretmen eğitimi alan bir grup üzerinde uygulanmış olması yönüyle diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2006–2007 eğitim öğretim yılında Bolu iline ataması yapılan 24 kız ve 19 erkek olmak üzere toplam 43 stajyer öğretmen oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma imkânı olduğundan çalışma evren üzerinde yürütülerek, örneklem seçimine gidilmemiştir.

Veri Toplama Aracı

Stajyer öğretmenlerin mesleki becerilere sahip olma düzeylerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada; Saka – Titrek – Saka (2006) tarafından geliştirilen ve güvenilirliği 0.90 olarak hesaplanan anket kullanılmıştır. Anket maddeleri düzenlenirken öğretmenlik mesleği için üç temel yeterlik alanı ele alınmış ve anket formunda, öğretmenlerin “Alan Bilgisine İlişkin Yeterlilikleri” ile ilgili 5 madde, “Alan Eğitimi Bilgisine İlişkin Yeterlilikleri” ile ilgili 24 madde, “Genel Kültür Bilgisine İlişkin Yeterlilikleri” ile ilgili 4 madde olmak üzere toplam 33 madde yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler 2006-2007 eğitim öğretim yılında Bolu ilinde öğretmenliğe başlayan ve aday öğretmen seminerine katılan öğretmenlerden anket aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen anket verileri bir istatistiksel programına aktarılmış ve adayların mesleki yeterliliklerine ilişkin algıları, frekans ve yüzde dağılımları şeklinde özetlenmiştir. Ayrıca, cinsiyet değişkenine göre adayların mesleki yeterliliklerini kazanma düzeyine ilişkin algıları arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığını belirlemek için Cramer V katsayısı kullanılmıştır. Cramer V katsayısı iki değişkenin iki veya daha fazla boyutlu tablolarında birlikte değişimi ölçmek amacıyla geliştirilmiş katsayıdır. Cramer V katsayısı 0 ile 1 arasında değişim gösterir. 0 değeri iki değişken arasında birliktelik olmadığını, 1 ise tam birliktelik olduğunu belirtir (Özdamar, 2004;206).

Bulgular

Tablo 1:Stajyer öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kız	24	56
Erkek	19	44
Toplam	43	100

Öğretmenlerin cinsiyetlerine ilişkin tablo incelendiğinde; kız öğretmenler n=24 (%56) ve erkek öğretmenlerin sayısının n=19 (%44) olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Stajyer Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Kazanma Düzeyine İlişkin Algıları

		Hiç		Çok az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tamamen	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Konu alanına giren kavram, ilke ve genellemeleri bilme					2	4.6	33	76.8	8	18.6
2	Konu alanını diğer konu alanları ile ilişkilendirebilme					13	30.2	23	53.5	7	16.3
3	Görsel-ışitsel araçları (şekil, harita, formül vb.) etkili kullanma			1	2.3	12	27.9	21	48.9	9	20.9
4	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme			3	7	10	23.3	26	60.4	4	9.3
5	Amaç ve hedef davranışları (kazanımları) açık biçimde ifade etme	1	2.3	3	7	7	16.3	23	53.5	9	20.9
6	Ders planında amaca uygun etkinlikler geliştirme			1	2.3	6	14	30	69.7	6	13.9
7	Hedef davranışlara uygun araç-gereç ve materyal seçme, hazırlama					10	23.3	21	48.8	12	27.9

İ.KÖSTERELİOĞLU ve M.A.KÖSTERELİOĞLU SAÜ Fen Edebiyat Dergisi (2008-II)

8	Dersi planlamada bireysel farklılıklara dikkate alma	1	2.3	2	4.6	16	37.2	12	27.9	12	27.9
9	Konuya dikkat çekme, öğrencileri güdüleme			1	2.3	4	9.3	26	60.5	12	27.9
10	Öğrencilerin derste kazanacakları hedef davranışları açıklama	2	4.6	1	2.3	13	30.3	16	37.2	11	25.6
11	Dersi öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine uygun yürütme					5	11.6	25	58.2	13	30.2
12	Zamanı etkili kullanma					8	18.6	22	51.1	13	30.3
13	Öğrencileri derste aktif hale getirme					6	13.9	20	46.6	17	39.5
14	Öğrencilerin öğrendiklerini yaşamlarıyla ilişkilendirme					5	11.7	25	58.1	13	30.2
15	Öğrencilere düzeylerine uygun, düşüncelerini sağlayacak sorular yöneltme			1	2.3	8	18.6	18	41.9	16	37.2
16	Soru sorma sürecinde doğru cevabın bulunmasını sağlayacak ipuçları verme			1	2.3	8	18.6	15	34.9	19	44.2
17	Dersin hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığına ilişkin sorular yöneltme					2	4.6	25	58.2	16	37.2
18	Dersi sonuca bağlama ve özetleme					4	9.3	18	41.9	21	48.8
19	Öğretim sürecinde yürütülen etkinliklere (sınav, ödev vb.) ilişkin gelişme kayıtlarını tutma			7	16.3	8	18.6	14	32.6	14	32.6
20	Uygun ölçme-değerlendirme yaklaşımlarını kullanma			2	4.6	8	18.6	22	51.2	11	25.6
21	Sınıfta demokratik bir öğrenme ortamı sağlama							17	39.5	26	60.5

22	Kesinti ve engellemeler karşısında uygun önlemler alma					8	18.6	27	62.8	8	18.6
23	Öğrencilerin derse olan ilgilerinin sürekliliğini sağlama					8	18.6	29	67.5	6	13.9

Tablo 2: Stajyer Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Kazanma Düzeyine İlişkin Algıları
(Devamı)

		Hiç		Çok az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tamamen	
		f	%	f	%	F	%	f	%	f	%
24	Ödül ve yaptırımları uygun ve etkili kullanma					6	13.9	26	60.5	11	25.6
25	Sınıfa hakim olma			2	4.6	5	11.7	24	55.8	12	27.9
26	Öğrencilerle göz teması ile etkili iletişim kurma					5	11.7	17	39.5	21	48.8
27	Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme					4	9.3	27	62.8	12	27.9
28	Ses tonunu etkili kullanma					4	9.3	19	44.2	20	46.5
29	Beden dilini etkili kullanma					9	20.9	20	46.5	14	32.6
30	Mesleği ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzükleri bilme			8	18.6	21	48.8	11	25.6	3	7

31	Öğretmenlik mesleği ile ilgili etkinlikleri izleme (Konferans, seminer, kurs vb.)			6	13.9	14	32.6	18	41.9	5	11.6
32	Öneri ve eleştirilere açık olma					2	4.6	17	39.6	24	55.8
33	Kendine hâkim, soğukkanlı ve sabırlı olma			1	2.3	7	16.3	26	60.5	9	20.9

Tablo 2’de yer alan stajyer öğretmenlerin öğretmenlik mesleği yeterliklerini kazanma düzeylerine ilişkin algıları incelendiğinde;

“Konu alanına giren kavram, ilke ve genellemeleri bilme yeterliğine” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%76.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%18.6) ve kısmen (%4.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Konu alanını diğer konu alanları ile ilişkilendirebilmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%53.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%30.2) ve tamamen yeterli (%16.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Görsel-ışitsel araçları (şekil, harita, formül vb.) etkili kullanma” yeterliğine ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (% 48.9) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%27.9),tamamen (%20.9) ve çok az (%2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (% 60.4) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%23.3), tamamen (%9.3) ve çok az (%7) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Amaç ve hedef davranışları açık biçimde ifade etmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (% 53.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%20.9), kısmen (%16.3), çok az (%7) ve hiç (2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Ders planında amaca uygun etkinlikler geliştirmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%69.7) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen ve kısmen seçenekleri (%13.9) ve çok az (%2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Hedef davranışlara uygun araç-gereç ve materyal seçme, hazırlamaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%48.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%27.8) ve kısmen (%23.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Dersi planlamada bireysel farklılıklara dikkate almaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; kısmen (%37.2) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu oldukça yeterli ve tamamen seçenekleri (%27.9), hiç yeterli değilim (%2.3) ve çok az (%4.6)seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Konuya dikkat çekme, öğrencileri güdülemeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%60.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%27.9), kısmen (%9.3) ve çok az (%4.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğrencilerin derste kazanacakları hedef davranışları açıklamaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%37.2) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%30.3), tamamen (%27.9), hiç yeterli değilim (%4.6) ve çok az (%2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Dersi öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun yürütmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%58.2) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%30.2) ve kısmen (%11.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Zamanı etkili kullanmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%51.1) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%30.3) ve kısmen (%18.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğrencileri derste aktif hale getirmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%46.6) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%39.5) ve kısmen (%13.9) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğrencilerin öğrendiklerini yaşamlarıyla ilişkilendirmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%58.1) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%30.2) ve kısmen (%11.7) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğrencilere düzeylerine uygun, düşüncelerini sağlayacak sorular yöneltmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%41.9) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%37.2), kısmen (%18.6) ve çok az (%2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Soru sorma sürecinde doğru cevabın bulunmasını sağlayacak ipuçları vermeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; tamamen (%44.2) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%34.9), kısmen (%18.6) ve çok az (%2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Dersin hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığına ilişkin sorular yöneltmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%58.2) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%37.2) ve kısmen (%4.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Dersi sonuca bağlama ve özetlemeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; tamamen (%48.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%41.9) ve kısmen (%9.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğretim sürecinde yürütülen etkinliklere (sınav, ödev..vb) ilişkin gelişme kayıtlarını tutma” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%32.6) ve tamamen (%32.6) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%18.6) ve çok az (%16.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Uygun ölçme, değerlendirme yaklaşımlarını kullanmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%51.2) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%25.6), kısmen (%18.6) ve çok az (%4.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Sınıfta demokratik bir öğrenme ortamı hazırlamaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; tamamen (%60.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%39.5) seçeneğinin izlediği görülmektedir.

“Kesinti ve engellemeler karşısında uygun önlemler almaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%62.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%18.6) ve kısmen (%18.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğrencilerin derse olan ilgilerinin sürekliliğini sağlamaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%67.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%18.6) ve tamamen (%13.9) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Ödül ve yaptırımları uygun ve etkili kullanma” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%60.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%25.6) ve kısmen (%13.9) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Sınıfa hâkim olmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%55.88) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%27.9), kısmen (%11.7) ve çok az (%4.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğrencilerle göz teması ile etkili iletişim kurmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; tamamen (%48.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%39.5) ve kısmen (%11.7) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler vermeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%62.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%27.9) ve kısmen (%9.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Ses tonunu etkili kullanmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; tamamen (%46.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%44.2) ve kısmen (%9.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Beden dilini etkili kullanmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%46.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%32.6) ve kısmen (%20.9) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Mesleği ile ilgili kanun, tüzük ve yönetmelikleri bilmeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; kısmen (%48.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%25.6), çok az (%18.6) ve tamamen (%7) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öğretmenlik mesleği ile ilgili etkinlikleri izlemeye” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%41.9) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu kısmen (%32.6), çok az (%13.9) ve tamamen (%11.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Öneri ve eleştirilere açık olmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; tamamen (%55.8) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu büyük ölçüde (%39.6) ve kısmen (%4.6) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

“Kendine hâkim, soğukkanlı ve sabırlı olmaya” ilişkin öğretmenlerin algıları incelendiğinde; büyük ölçüde (%60.5) seçeneğinde yığılma gösterdiği, bunu tamamen (%20.9), kısmen (%16.3) ve çok az (2.3) seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Tablo:3 Stajyer öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Öğretmenlik Yeterlikleri Algılarına İlişkin Cramer V Değerleri

	Cinsiyet	Hiç		Çok az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tamamen		V	p
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M 1	Erkek	-	-	-	-	1	2.3	15	34.9	3	7	.68	.91
	Kız	-	-	-	-	1	2.3	18	41.9	5	11.6		
M 2	Erkek	-	-	-	-	5	11.6	12	27.9	2	4.7	.18	.48
	Kız	-	-	-	-	8	18.6	11	25.6	5	11.6		
M 3	Erkek	-	-	0	0	4	9.3	11	25.6	4	9.3	.21	.59
	Kız	-	-	1	2.3	8	18.6	10	23.3	5	11.6		
M 4	Erkek	-	-	0	0	5	11.6	13	30.2	1	2.3	.28	.33
	Kız	-	-	3	7	5	11.6	13	30.2	3	7		
M 5	Erkek	1	2.3	0	0	3	7	11	25.6	4	9.3	.30	.44
	Kız	0	0	3	7	4	9.3	12	27.9	5	11.6		
M 6	Erkek	-	-	0	0	2	4.7	14	32.6	3	7	.17	.75
	Kız	-	-	1	2.3	4	9.3	16	37.2	3	7		
M 7	Erkek	-	-	-	-	4	9.3	11	25.6	4	9.3	.17	.54
	Kız	-	-	-	-	6	14	10	23.3	8	18.6		
M 8	Erkek	0	0	1	2.3	8	18.6	5	11.6	5	11.6	.16	.89
	Kız	1	2.3	1	2.3	8	18.6	7	16.3	7	16.3		
M 9	Erkek	-	-	0	0	3	7	10	23.3	6	14	.26	.41
	Kız	-	-	1	2.3	1	2.3	16	37.2	6	14		
M 10	Erkek	1	2.3	0	0	5	11.6	8	18.6	5	11.6	.17	.88
	Kız	1	2.3	1	2.3	8	18.6	8	18.6	6	14.0		
M 11	Erkek	-	-	-	-	3	7	11	25.6	5	11.6	.13	.71
	Kız	-	-	-	-	2	2.3	14	32.6	8	18.6		
M 12	Erkek	-	-	-	-	4	9.3	9	20.9	6	14	.72	.89
	Kız	-	-	-	-	4	9.3	13	30.2	7	16.3		
M 13	Erkek	-	-	-	-	1	2.3	10	23.3	8	18.6	.23	.33
	Kız	-	-	-	-	5	11.6	10	23.3	9	20.9		
M 14	Erkek	-	-	-	-	1	2.3	12	27.9	6	14	.18	.51
	Kız	-	-	-	-	4	9.3	13	30.2	7	16.3		
M 15	Erkek	-	-	0	0	4	9.3	10	23.3	5	11.6	.26	.40
	Kız	-	-	1	2.3	4	9.3	8	18.6	11	25.6		

İ.KÖSTERELİOĞLU ve M.A.KÖSTERELİOĞLU SAÜ Fen Edebiyat Dergisi (2008-II)

M 16	Erkek	-	-	0	0	6	14	5	11.6	8	18.6	.33	.20
	Kız	-	-	1	2.3	2	4.7	10	23.3	11	25.6		
M 17	Erkek	-	-	-	-	1	2.3	10	23.3	8	18.6	.10	.81
	Kız	-	-	-	-	1	2.3	15	34.9	8	18.6		
M 18	Erkek	-	-	-	-	3	7	8	18.6	8	18.6	.21	.40
	Kız	-	-	-	-	1	2.3	10	23.3	13	30.2		
M 19	Erkek	-	-	2	4.7	5	11.6	5	11.6	7	16.3	.24	.50
	Kız	-	-	5	11.6	3	7	9	20.9	7	16.3		
M 20	Erkek	-	-	1	2.3	1	2.3	12	27.9	5	11.6	.31	.24
	Kız	-	-	1	2.3	7	16.3	10	23.3	6	14		
M 21	Erkek	-	-	-	-	-	-	8	18.6	11	25.6	.05	.76
	Kız	-	-	-	-	-	-	9	20.9	15	34.9		
M 22	Erkek	-	-	-	-	3	7	11	25.6	5	11.6	.18	.51
	Kız	-	-	-	-	5	11.6	16	37.2	3	7		
M 23	Erkek	-	-	-	-	2	4.7	14	32.6	3	7	.19	.48
	Kız	-	-	-	-	6	14	15	34.9	3	7		
M 24	Erkek	-	-	-	-	4	9.3	12	27.9	3	7	.24	.28
	Kız	-	-	-	-	2	4.7	14	32.6	8	18.6		

Tablo:3 Stajyer öğretmenlerin Cinsiyetleri İle Öğretmenlik Yeterlikleri Algılarına İlişkin Cramer V Değerleri (Devamı)

	Cinsiyet	Hiç		Çok az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tamamen		V	p
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M 25	Erkek	-	-	0	0	2	4.7	8	18.6	9	20.9	.41	.06
	Kız	-	-	2	4.7	3	7	16	37.2	3	7		
M 26	Erkek	-	-	-	-	3	7	7	16.3	9	20.9	.12	.75
	Kız	-	-	-	-	2	4.7	10	23.3	12	27.9		
M 27	Erkek	-	-	-	-	4	9.3	13	30.2	2	4.7	.46	.01
	Kız	-	-	-	-	0	0	14	32.2	10	23.3		
M 28	Erkek	-	-	-	-	2	4.7	8	18.6	9	20.9	.05	.95
	Kız	-	-	-	-	2	4.7	11	25.6	11	25.6		
M 29	Erkek	-	-	-	-	5	11.6	8	18.6	6	14	.12	.73
	Kız	-	-	-	-	4	9.3	12	27.9	8	18.6		
M 30	Erkek	-	-	1	2.3	12	27.9	6	14	0	0	.42	.06
	Kız	-	-	7	16.3	9	20.9	5	11.6	3	7		
M 31	Erkek	-	-	1	2.3	7	16.3	8	18.6	3	7	.24	.47
	Kız	-	-	5	11.6	7	16.3	10	23.3	2	4.7		
M 32	Erkek	-	-	-	-	1	2.3	8	18.6	10	23.3	.06	.93
	Kız	-	-	-	-	1	2.3	9	20.9	14	32.6		
M 33	Erkek	-	-	0	0	2	4.7	13	30.2	4	9.3	.21	.61
	Kız	-	-	1	2.3	5	11.6	13	30.2	5	11.6		

Tablo 3'teki değerler incelendiğinde öğretmenlerin kız ve erkek olma durumuna göre bir madde dışında diğer maddelerde cinsiyet ile mesleki yeterliklerine ilişkin algıları arasında ilişki olmadığı bulunmuştur ($p>.05$) Ancak; "ses tonunu etkili kullanma" yeterliğine ilişkin maddede kızların % 32.2'sinin "büyük ölçüde" ve %23.3'ünün "tamamen" seçeneğine; erkeklerin %9.3'ünün "kısmen", %30.2'sinin "büyük ölçüde" ve %4.7'sinin ise "tamamen" seçeneğine yöneldikleri gözlenmiştir. Bu maddede cinsiyet ile öğretmen yeterlikleri arasında orta düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır ($p<.05$).

Tartışma

Araştırmaya yönelik veriler incelendiğinde öğretmenlerin mesleklerine karşı yeterlik algıları daha çok "büyük ölçüde" seçeneğinde yoğunlaştığı, ardından "tamamen" ve "kısmen" seçeneklerine yöneldikleri saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenlerin mesleğe karşı yeterlik algılarının oldukça yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin "dersi planlamada bireysel farklılıkları dikkate almaya" yönelik yeterlikleri incelendiğinde öğretmenlerin kısmen (%37.2), seçeneğine yöneldikleri saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenlerin mesleklerine henüz başlamış olmaları nedeniyle mesleki tecrübelerinin az olması açısından öğrenciyi tanıma, bireysel farklılıkları belirlemeye yönelik farklılıkları kavrayamamış olmalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin "mesleği ile ilgili kanun yönetmelik ve tüzükleri bilmeye" yönelik yeterliklerinin kısmen (%48.8) ve çok az (% 18.6) seçeneklerinde yığılma göstermesi Titrek, Saka ve diğ.(2006)'nın ve İra, Yanal ve diğ. (2007)'nin yapmış oldukları çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte olup, öğrencilerinin yeterliklerinin oldukça düşük olmasının lisans eğitimleri sırasında bu yeterliliğe yönelik bir ders almamış olmaları ve bu yeterliliğin artması için öğretmenlik mesleğinde tecrübe edinecek yeterli sürenin geçmemiş olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Öğretmenlerin “öğretmenlik mesleği ile ilgili etkinlikleri (konferans, kurs, seminer) izleme ile ilgili yeterlik algılarının kısmen (%32.6) seçeneğinde yoğunlaşması da Titrek, Saka ve diğ.(2006)’nın ve İra, Yenal ve diğ. (2007)’nin yapmış oldukları çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte olup, bu durum stajyer öğretmenlerin bu etkinliklere katılması için görev yerlerinde bu etkinliklerin yeterli derecede yapılması ve Bolu il merkezinden uzakta çalışmalarından ileri geldiği söylenebilir.

Yapılan araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak,

- Öğretmenlerin algılarına dayalı olarak yetersiz olduklarını düşündükleri alanlara uygun olarak öğretmen yetiştiren kurumlar programlarını gözden geçirmelidir.
- Öğretmen yetiştiren kurumlarda okutulan derslerin içeriği öğretmen yeterliklerine uygun olarak düzenlenmelidir.
- Öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitimleri sırasında sosyal ve kültürel faaliyetler ile konferans seminerlere katılmalarını teşvik edecek uygulamalar yapılmalıdır.

Kaynakça

Bilgen, N. (1998). Öğretmen ve Eğitimi. Milli Eğitim, 137, 61-62

Gündüz, H.B. (2004). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. M. Durdu Karşlı (Ed.), Öğretmenlik Mesleğine Giriş (ss. 29-54). Ankara:Öğreti Pegem-A yay.

İra, N., Yenal, H., Çalışır E. S., Aycan, N., Aycan, Ş., Karakaya, A. (2007). Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlikleri Kazanma Düzeylerine İlişkin Algıları. XVI. Eğitim Bilimleri Kongre’sinde sunulmuş sözlü bildiri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri. Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 367-380.

MEB, Komisyon Çalışması,(1999) “Öğretmen Yeterlikleri”, Ankara.

MEB (2004). Milli Eğitim Temel Kanunu.

http://milli_egitim_temel_kanunu_1739.pdf alan (Erişim tarihi:03.01.2008)

MEB Tebliğler Dergisi, (2006). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü: Ankara, sayı:2590,ss:1491-1540.

Özdamar, K. (2004). Paket Programlar İle İstatiksel Veri Analizi. Ankara:Kaan Kitabevi.

Saka, Z-Titrek O. ve Saka A. (2005). Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterliklerini Kazanma Düzeylerine İlişkin Algıları. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Denizli.

Sünbül, A. M. (2001). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. Öğretmenlik Mesleğine Giriş

Şahin, A.E. (2003). Meslek ve öğretmenlik. V. Sönmez (Ed.), Öğretmenlik Mesleğine Giriş (ss.269-322) Ankara: Anı yay.

Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeç, İ. (2004). Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği Milli Eğitim Dergisi, 164.

Yetim, A. A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri. Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 541–550.